

המשיבים

קו ההלכה הספרדי

שע"י קו ההלכה הספרדי

הלכה למעשה

שו"ת עם הגאון הרב ירון אשכנזי שליט"א
ראש י"קו ההלכה הספרדי

לא כל יום חנוכה...

בנים תלמידי חכמים

אמרו חז"ל שבת (כג): "הרגיל בנר הווין ליה בנים תלמידי חכמים", וברש"י שם פירש דהיינו נר שבת ונר חנוכה, ועיין בפ"י עין יעקב שם שהביא גירסא הרגיל בנר חנוכה. והמהר"א אזולאי (הו"ד בספר הזכרון מהר"י הטנר זצ"ל) הקשה הרי כולם מדליקים נרות חנוכה ואם כן מדוע אין הכל זוכים לבנים תלמידי חכמים? ותייך שאין הכל מדקדקים בהדלקתה לקיימה בכל פרטיה ודקדוקיה. ונמצא שהמדקדק בכל הפרטים של המצווה מובטח לו שיזכה לבנים תלמידי חכמים.

ועי' בספר חידושי הרים (ע"ה"ת בענייני חנוכה) שכתב דנר חנוכה פועל לא רק על הבנים אלא אף על המדליק עצמו, וזהו כי הדלקת נ"ח משפיע שפע של תורה, וכבר נאמר כי נר מצוה ותורה אור ע"י הנר מצוה זוכין לתורה אור.

מחילת עוונות

בספר אצורתיים של צדיקים (עמ' ש"פ) מובא בשם האדמו"ר מטטרוביל שימי החנוכה מסוגלים למחילת עוונות ובפרט יום זאת חנוכה כמרומו בפסוק "בזאת יכופר עוון", והוסיף שימים אלו מסוגלים למחילת עוונות אף למי שאינו ראוי עי"ש.

ובשם רבי נחמן מברסלב מובא שדבר זה מרומו בפסוק "סלח נא לעוון העם הזה כגודל חסדך וכאשר נשאת" ר"ת חנוכה.

תפילה בזמן הדלקת הנרות

בספר יסוד יוסף (הג"ר יוסף מדובנא פרק פ') כתב שסגולת נר מצווה וכן נר חנוכה שמתקבלות התפילות שמתפללים על יד הנרות כאשר הנרות דולקים, והוסיף שם ז"ל "קדושת נרות של מצוה חביבה מאד לפני הקב"ה, ונר הדולק לדבר מצוה יש בו סגולות נפלאות, ואילו היינו זוכים לרוח הקודש היינו מבינים ומשיגים הרבה דברי עתידות על ידי הדלקת הנר, שהנר של מצוה מתנבא כמו נביא, וכל נר של מצוה נמשך בו קדושה עליונה עכ"ל. ובכ"פ החיים (סי' תרע"ז ס"ק ח') הביא בשם ספר קב וישר (פרק רעו) שמלאכים ועירין קדישין באים לבית בשעת הדלקת נר חנוכה.

ובספר נחלת יעקב (אמסל עמ' רכ"ז אות מב) - הביא רמז לדבר "ותשלך את הילד", הילד - גימטריא מ"ד כמניין הנרות בחנוכה, וסמך ליה "תחת אחד השיחיים" זה תפילה שאז זמן קיבול תפילות.

סגולה לשמירה לכל השנה

בספר זכירה (זכירת מנחם עמ' תקע"ח) בשם ספר שם טוב קטן (עמוד סו) כתב שסגולה בחנוכה כל לילה ולילה כשידליק הנרות יאמר שבע פעמים יהי נועם, וזו סגולה לשמירה לכל השנה עכ"ל. ומקור לדבר איתא בסיפור מהר"ש בשם הרמב"ן ובשם הריב"ש שכתבו לומר די פעמים יהי נועם וכו' וגם יושב בסתר וכן אנו נוהגין. והביאו לזה במועד לכל חי (סימן כ"ז אות י"ג) ובבא"ח (ש"ר פרשת וישב חלק הלכות חנוכה אות כ"ג) ובכ"ח (סימן עת"ר ס"ק כ"ו)

ובספר תשב"ץ קטן (סימן רנ"ח) כתב ז"ל "מהר"ם ז"ל כשהוא מתפלל יהי נועם אומר לעולם אורך ימים וכו' ב' פעמים, ואז יש בו (ר"ל מניין התיבות בפרק וישב בסתר = 125) כמנין "כהנים" בגימטריא, לפי שכהני חשמונאי ובניו היו הולכים למלחמה ואמרו ז"ר יהי נועם ובי"פ אורך ימים אשיבעו ונצחו".

תיקון הברית והסתכלויות אסורות

בספר שפתי צדיק (עניני חנוכה) כתב שע"י הסתכלות בנר חנוכה מקדשים את העיניים והוא מסוגל לתקן עוון הסתכלויות אסורות, ולכן תקנו ברכה לרואה נר חנוכה (ע"י תוסי סוכה מו.). ובשו"ת שב יעקב או"ח סי' כ"ב כתב שיש בזה גם מצווה. ובספר יסוד יוסף (טהרת יום טוב, תיקון לזה החטא אות ל') כתב שהדלקת נרות חנוכה והתבוננות בהם סגולה לתיקון עוון פגם הברית.

סגולה לרפואת העיניים

בספר רפאל המלאך (אות ע' ערך עינים השמיני עמ' 74) כתב שהתבוננות בנרות החנוכה סגולה לרפואת ולבריאות העיניים.

סגולה לזיכרון בתורה

כתב החתם סופר בספר תורת משה על התורה (פרשת מקץ לחנוכה דף קעט ע"ב)

שהדלקת

נר חנוכה מביאה לאדם הצלחה בתורה הן לחדודי כפתור ופרח בתורה והן לאוקמי גרסא להיות זכרן בתורה, וכן כתב בספר ליקוטי עצות (ערך מועדי ה' חנוכה אות ב').
ובספר שפת אמת (פרשת מקץ עמ' תר"מ, ד"ה בזהר) כתב שמההסתכלות בנרות חנוכה היא סגולה לזכרון.

סגולה להיפקד בבנים

בספר בני יששכר (עניני חנוכה מאמר ב' אות י' ומאמר ד' אות ט"ז) הביא בשם הקדמונים ז"ל שבחנוכה יש כח של ראש השנה ויכולים לפקוד בו חשוכי בנים כמו שראש השנה מסוגל לזה, ורמז לזה הדנה "מתתיהו" בגימטריא "ראש השנה".

ובספר נוהג בחכמה (עמ' סא) כתב שהמנהג שביים שמיני של חנוכה שורפים הפתילות של חנוכה ומדלגין על האש ואומרים שיש בזה סגולה לאשה שלא זכתה להריון שעל ידי זה תתעבר, ויש אומרים שהאיש והאשה יסוכו עצמם בשמן זה ביום הראוי לעיבור.

ובספר ודרשת וחקרת (חמישאה חלק א' עמ' קכו) הביא טעם מדוע מסוגלים ימי חנוכה לפקידת עקריות שהוא נס שעקרה תלד? וביאר שימי החנוכה מרמזים על מידה של למעלה מן הטבע, ולכן חוגגים שמונה ימים דמספר שמונה מרמז על מידה שמעל הטבע, והרמז בזה הוא שכאשר תתבונן האשה בניסים שנעשו בזמנים ההם, ותכיר שנסים אלו היו שלא כדרך הטבע, אם כן תכיר בהנהגה זו של הקב"ה שפעמים מנהיג את העולם במידה של מעל הטבע, בהתבוננות זו גם היא תוושע בנס שלא כטבע, שיהא לה בן תי"ח שתתול אותו ביום השמיני.

סגולה לזיווג

בספר אביעה סגולות (עמ' 146) בשם אביו כתב סגולה לבילי חנוכה המזבח ליל שמיני של חנוכה בעת ששורפים את כל הפתילות יחד יעבור הרווק או הרווקה על הפתילות כשהאש כמובן נמוכה שבע פעמים וזו סגולה לחתונה באותה שנה בע"ה.

סגולה לרפואה

בספר זכרון מאיר (פרשת יתרו עמ' עב) בשם המגלה עמוקות (פרשת מקץ אופן ט"ז) שהנותר מהשמן סגולה לרפואה. ובספר שיח שרפי קודש (חנוכה אות ל"ו) הביא סגולת השמן לרפואות את מחלת השושה, על ידי מריחה במקום הפצוע, והביא רמז לדבר "מונתר קנקנים נעשה נס לשושנים". ובספר נפלאות הסבא קדישא ראדשיץ (עמוד טו) כתב הנותר מהשמן של נר חנוכה הוא רפואה לחולי הלב והריאה. ועי' בספר שער יששכר (מאמר ימי אורה אות ע"ב) שסעודת חנוכה היא סגולה להמשיך רפואה לחולה.

האם מותר להשתמש בשמן שנשארה ממה שנכבה לפני שעברה חצי שעה?

כדי שיהיה מותר להשתמש בשמן צריך לעשות תנאי לפני חנוכה שמה שנותר מן השמן יוכל להשתמש בכל מה שירצה כמ"ש המשנה ברורה (סימן תרע"ז סק"ח), ואם לא עשה תנאי לכאורה היה מקום לומר שיהיה מותר להשתמש רק במה שנשארה בשמן לאחר חצי שעה מההדלקה, כמ"ש הרמ"א (סימן תרע"ד סעיף א' בהגהה) ומשנ"ב (סימן תרע"ב סק"ז), ולהלכה נלע"ד שיש להתיר בכל אופן להשתמש בשמן הנותר שכבה לפני סיום שיעור ההדלקה, כיון שהוא לרפואה שזהו חסד ומצוה, וראיה לזה ממה שכתב מרן בשולחן ערוך סימן תרעד (סעיף ב') וז"ל יש מי שאומר שנר של בית הכנסת ושל שבת ושל חנוכה כולם של מצוה הם ומותר להדליק זה מזה, ע"כ. וכתב על זה רמ"א בהגהה שם וז"ל והוא הדין נר של תלמוד תורה או נר לחולה הצריך נר, ע"כ. והרב שתילי זתים שם (סק"ג) הוסיף כי גם נר שמשמש בו כדי לילך לבית הכנסת או במבואות האפליין הוא גם נר של מצוה, ונמצא שהוא הדין לצורך רפואה שיהיה מותר.

סגולה נגד פחדים

בספר אוסרי לגפן (ח"י עמ' שכב) כתב סגולה נגד פחד למרוח על המצח מהשמן שנשארה מהנרות.

חדש בקו ההלכה הספרדי

מחפשים רב לאזכרה? רוצים להזמין שיעור תורה מרתק באזור מגורכם?

קו ההלכה פותח את שערי - מהיום ותכלו בשיחת טלפון להזמין רב המשיב בקו ההלכה הספרדי מאזור מגורכם הדרדו ושריינו מקום. פריסה בכל רחבי הארץ. לביורים והזמנות: הרב אברהם 054-8466720

3030*

שידוכים כהלכה

הרה"ג הרב אליהו חייאב שליט"א
מו"ץ ומפקח רוחני שלוחת דיגיטל ונפש

יראת שמים או מידות טובות?

שלום וברכה לכבוד הרב,

שמי משה זכיתי ללמוד בישיבה חשובה בירושלים. לאחרונה קראתי את אחד המאמרים שכתבת, בהם יעצת להתמקד בשידוכים בתחום של מידות טובות ולחפש בת ישראל המיוחדת במידותיה, שהן החשובות מכל. אני מסכים, כמובן, שמידות טובות הן אחד העניינים הנחוצים ביותר בהקמת בית, אך אני סבור כי לצורך הקמת בית יהודי כשר הנקודה החשובה ביותר היא יראת שמים! הלא יראת שמים היא הבסיס שעליו מושגת הכל, ובלעדיה אי אפשר להתקדם! אשמח אם תוכל להתייחס לכך במאמריך הרבים ביותר.

שאלתך, משה היקר, שאלה נכונה עד מאד. ראוייה היא להישאל לא רק על המאמר שכתבתי, אלא עוד לפני כן - על אברהם אבינו המחפש אישה לבנו יצחק. בפרשת חיי שרה מספרת התורה על אליעזר עבד אברהם היוצא בשליחות אדונו לחפש אישה לבנו. כיצד בוחרים אישה כזו, שעתידה להיות מן האימהות הקדושות העתידות לבנות את עם ישראל כולו? כלום משימה קלה ופשוטה היא? ודאי שלא...

וכך מתארת התורה בפרשתנו את דפוס פעולתו של אליעזר ביוצאו למלא את שליחותו - "ויאמר ה' אלוקי אדני אברהם הקרה נא לפני היום... אֶנְכִי נָצַב עַל עֵין הַמַּיִם... וְהָיָה הַנֶּעֱרָךְ אֲשֶׁר אָמַר אֵלַי הַטִּי נָא כַּדָּךְ וְאֶשְׁתֶּה וְאִמְרָה שְׂתֵה וְגַם גַּמְלִיק אֶשְׁקָה אֹתָהּ הַכַּחַת לַעֲבָדְךָ לְיִצְחָק" - הוא מעביר אותה במבחן חסד, ובראותו שהיא משקה אותו ואת הגמלים מחליט כי היא האישה הראויה ליצחק.

ואנו תמהים - היתכן? כלום מעשה חסד, ואפילו חסד גדול

מחליט על פיו כי היא ראויה להיכנס לבית אברהם. אמנם מחוללת ניסים ומופתים היא, אך עדיין אין זו סיבה מספקת לקבוע כי היא ראויה ליצחק ולבית אברהם.

הוא ממתין ובודק את טוב לבה ומידותיה. יודע הוא כי אם תציע את מתן השתיה לו ולגמליו יצביע הדבר על כך שהיא מבורכת במידות טובות, ואם כך - גם אם יחסר לה משהו ביראת שמים, אין צורך לדאוג. ודאי הוא שבביתו של אברהם אבינו תזכה להשלים ולחדד את יראתה מן המקום ברוך הוא.

לפיכך ומשום כך לא חיפש אליעזר אלא את האישה שמידותיה נעלות ומיוחדות דווקא, ולימד אותנו כי אדם שיש בו מידות טובות - יש בו הכל, ואשר יש בו מעלות רבות ואין לו מידות טובות, אין זאת אלא שאין בידו מאומה וכל עבודתו יורדת לטמיון ר"ל.

בית יהודי כשר הוא בית שמטרתו עשיית רצון ה'. ודאי שיראת שמים היא עניין נחוץ עד מאד לצורך מטרה זו, אולם הבסיס שמבטיח כי העבודה לא תהיה לריק הינו מידות טובות.

ומיוחד במינו, מהווה סיבה מספקת ל'סגור' שידוך? כיצד לא בדק אליעזר את מידת יראת השמים שבה? מדוע לא בדק אם היא מגיעה מבית שדומה במשהו לבית אברהם ושגדלה על ערכים של תורה? הרי הפער בין הבתים זועק לשמים - אביה בתואל ואחיה לבן רחוקים יותר מרחוק מזרח ממערב ממדרגתו, מקדושתו ומעוצמתו הנעלה של אבי אבות האומה אברהם אבינו! כיצד העלה בדעתו שעשיית החסד מכשירה אותה להיכנס לבית כה מרומם?

מה נפלאו בעניין זה דברי הגאון הצדיק רבי אליהו לופיאן זצ"ל ביישוב קושיה זו, באומרו כי לא כל בר מוחא סביל דא אבל זו היא האמת האמיתית:

אף שיראת שמים היא עיקר בעבודת האדם, וזו הייתה כל מטרת הניסיונות של אברהם אבינו כפי שאומר לו הקב"ה לאחר הנסיון העשירי - ניסיון העקידה: "עתה ידעתי כי ירא אלוקים אתה", מכל מקום יש לנו לידע כי האדם שיש בו עדימות הנפש ומידות טובות יוכל להשיג יראת שמים יותר בקלות, כי מי שיש לו מידות טובות יש בו את היסוד לבנות את עצמו ולהגיע לכל המדרגות היותר נעלות, מה שאין כן מי שמושחת במידות, חולה רעה היא ואימה, וכל זמן שהמידות הרעות שולטות באדם, כל יגיעתו בעבודת ה' לריק!

הבקה נבחת בדיק בנקודה זו.

כשהיא מגיעה אל הבאר לשאוב מים, עולים המים לקראתה. אליעזר רואה זאת, וכתוצאה מכך רץ לקראתה - אך הוא עדיין אינו אומר לה שתבוא עמו ותינשא ליצחק. ממש לא... הוא אינו מסתפק בנס הזה המעיד על כך שמדובר בצדקת גדולה, ואינו

רגש לנפש

יעוץ ותמיכה רגשית
בכל תחומי החיים
התמודדות באתגרי החיים

מענה לגברים ונשים בנפרד *3030 שלוחה 2

רגש לנפש - שלוחת הנפש של קו ההלכה (שלוחה 2 < 2)

הרב יצחק חן שליט"א, עובד סוציאלי ומטפל רגשי בגישת ITT בקו ההלכה, לשאלות ופניות: 0527693@gmail.com

2. לשמור ולייצר אצלו 'שגרת יום' ככל הניתן - המוח אוהב ביטחון. חזרתיות = בטחון = רוגע.

ב. לייצר סביבה פנימית נקיה מסטרס - על ידי פעילויות שמגבירות שלווה:

1. פעילות גופנית - גורמת להפרשת חומרים מרגיעים בגוף {כגון: סרוטונין ודופמין}, חיזוק החוסן המנטאלי ותחושת מסוגלות, שיפור תפקודים פיזיולוגיים, קשרים חברתיים כשזה בקבוצה.

2. נשימה מודעת - ללמד אותו לקחת נשימות עמוקות כאילו מריחים פרח נעים במיוחד, ונשימות איטיות וארוכות כביכול מכבים את כל הנרות שעל עוגת יום ההולדת.

3. שינוי מיקוד - הכלל אומר 'כל מה שמתמקדים בו - מתגבר'. א. מיקוד בטוב שיש לנו בחיים - 'על מה אני מודה היום?' {אמירה, כתיבה בפנקס, וחיבור לתחושה}. ב. נתינה ועזרה לאחר - מעבר מחוסר אונים להשפעה ומסוגלות.

ג. לדעת לשחרר מחשבות - למחשבה יש כח כפי מידת האנרגיה שמשקיע בה. גם כשאנחנו מנסים לסלק מחשבה או להחליפה באחרת, למעשה אנו נותנים לה אנרגיה וחיזוק. טכניקת הצופה: לשבת עם הילד בזמן ומקום רגוע, ולתת לו לדמיין ישיבה מול נוף, והתבוננות בדמיון בעננים שנעים מעליו, מבלי לשפוט או לבקר אותם. לאחר מכן, באותו אופן, להתחיל להתבונן במחשבות שחולפות מבלי לשפוט ולבקר אותם, פשוט לתת להם להתקדם הלאה.

ד. לדעת לשחרר תחושות - רגש נועד שירגישו אותו! רגש הינו כמו גל - בא והולך, וכשאני מסכים להרגיש אותו הוא נמוג ונעלם. לכן בשלב הראשון - נלמד אותו לעצור לנשום. בשלב השני - נמקד אותו לזהות איפה הוא מרגיש את זה בגוף? בשלב השלישי - להרגיש! בלי שיפוטיות ובלי ביקורתיות. פשוט להרגיש.

הוא דרוך כמו 'קפיץ'...

שלום כבוד הרב! רצינו להתייעץ לגבי הילד שלנו, בן תשע, עם אופי אנרגטי שמח ותוסס, אלא שאנו שמים לב שבתקופה האחרונה הוא יותר ויותר מסתגר בחדרו, נמנע מפעילויות שהוא אפילו אהב לעשות עד היום, ואף התחילו לו 'טיקים' בעיניים, ובאופן כללי הוא נעשה לדרוך ומתוח כמו 'קפיץ'. נראה לנו שהוא נמצא בחרדה מהמצב הבטחוני שכיום. אנו אובדי עצות ומבקשים לדעת מה אנחנו יכולים לעשות בכדי לעזור לו?! (בתודה מראש! (משפחת צ').

שלום רב! אכן זה כואב לראות ילד שהיה שמח עליז ופורח שאט אט מתכנס ומסתגר, בפרט שזה הילד שלך, ובפרט כשנראה שאין איך לעזור לו. בשורות הבאות ננסה להבין את 'מנגנון החרדה', ובעיקר איך אפשר להשתחרר ממנו.

למעשה, 'חרדה' היא תחושת איום בעוצמה גבוהה, שהמוח שלנו תופס גירוי חיצוני או פנימי כמאיים. האיום שאנו מדברים עליו יכול להיות חיצוני ואמיתי {שיגור טילים}, ויכול להיות פנימי ודמיוני {המעלית עומדת לקרוס} - כיון שיש חלק במוח שלא מבחין בין דמיון למציאות. אם כך, זאת אומרת שהמקור המדויק לתחושת האיום לא נמצא באירוע החיצוני, אלא במוח שלנו - והראיה, שאנשים שונים מגיבים בצורה שונה לאותו המצב בדיוק.

אז מה אפשר לעשות??

א. לייצר סביבה חיצונית נקייה מגורמים מעוררי סטרס:

- 1. לצמצם ולהפחית מהילד חשיפה לחדשות ומידע מפחיד.

לא ציפתי לתשובה כזו!

טובה. הוא הסביר לה כי אם תעשה זאת, הרי שהיא מזכה את כולם באוכל כשר, ומרוויחה זכויות כה רבות.

שיערתני שתתנגד או תטרוק את הטלפון - אך טעייתי מרה. אמא דווקא שיתפה פעולה, התעניינה ורשמה לעצמה את הנתונים. דיבוריו על הזכויות הרבות שהיא יכולה לזכות בהן תמורת פער של כמה מאות שקלים, סללו דרך ללבה.

כל היקטורי שהופנה כלפיו בכל העוצמה - התפוגג ונעלם! אמא התרככה, וכשהרב החל לברך אותה והמטיר על ראשה ברכות, התרגשה עד כדי דמעות!

מיד בסיימה של השיחה - התקשרה אמא לקייטרינג למהדרין שפעל בירושלים, והזמינה את השבת.

באותה שבת ישבנו וסעדנו את לבנו ביחד עם כולם. האורחים התמוגגו מרמת האוכל וההגשה האסתטית, ואני ובעלי התענגנו על החופש לאכול כרצוננו באווירה נעימה ומתוך כבוד הדדי. מן הצד ראיתי את עיניה של אמא נחות עליי. אושר ניכר במבטה, השמחה על האווירה המשפחתית מילאה אותה בנחת.

אך ההפתעה האמיתית הגיעה כעבור ימים אחדים. בשיחה עם בעלי גיליתי כי הוא עבר מהפך מקצה לקצה בכל הנוגע ליחסו לרבנים. ההסתכלות שלו הגיעה למקום אחר. הוא נדהם לגלות עולם חדש - רבנים שכל מטרתם להיטיב ולהועיל למתקשרים אליהם, אנשי מקצוע שיודעים את העבודה ומוכנים להקדיש מזמנם ומכוחם שלא על מנת לקבל כסף, במטרה אחת ויחידה: כדי להרבות כבוד שמים ולקיים את רצון ה' באופן הטוב ביותר.

הוא לא האמין שקיימת מציאות כזו על פני האדמה - והנה בא המפעל האדיר של "קו ההלכה" ופקח את עיניו, או כפי שהוא עצמו הגדיר זאת: "כעת אני מרגיש שבאמת חזרתי בתשובה..."

מעל במה זו ברצוני להודות לאותו רב שהיה שליח ההשגחה העליונה והיטיב עמנו כל כך. שלא נרתע ולא הסתפק בעצה טובה, אלא 'הגדיל ראש' ונחלץ לעזרתנו, וזכה שתתגלגל על ידו זכות עצומה.

תודה לך, בורא עולם, על שליח נאמן ששלחת עבורנו אשר פתח עבורנו שערים חדשים!

כולם בשבת חתן.

כששמעתי את נטיית לבו גברה בי הרגשה לא נוחה. וכי אנחנו יכולים לקבוע בכוחות עצמנו מה עדיף על מה? הרי התורה היא של בורא עולם. איך נחליט מה חשוב יותר?

"אולי נשאל רב?" הצעתי לו, "שמעתי שבקו ההלכה אפשר לשאול כל דבר".

"שוב התחלת עם הרבנים שלך", הגיב בעלי בקרירות. "איך לדעתך יבין רב מבחוץ את המורכבות של העניין? האם הוא מכיר את אמא שלך?"

בעלי הוא מאמין גדול בבורא עולם ומקיים מצוות בדקדוק הלכה, אולם עדיין קיים בו פקפוק לגבי רבנים. שנים של דעות קדומות על רבנים שפועלים מתוך אינטרסים ועבור כסף גרמו לכך שהוא מתייחס בחשדנות ובסקפטיות לרבנים, ונמנע ככל האפשר מלשאול שאלות, בוודאי לא שאלות מן הסוג הזה.

למרות הסתייגותו הברורה והזלזול שנשב בין מילותיו, החלטתי שלא יזיק לנסות ולשאול. הרי תמיד נוכל לעשות את מה שאנחנו מבינים, סברתי.

אחרי צלצול או שניים נעניתי. הרב, מעברו השני של הקו, שמע אותי בסבלנות. תיארתי ככל האפשר את הנתונים, וציניתי כי בעלי אינו מאמין כלל למושג של שאלות לרב.

תוך כדי מהלך השיחה גברה בי התחושה שאני יודעת מה תהיה תשובתו של הרב. הוא בוודאי יאמר לי: גברת, אין מה לעשות. התורה אומרת לשמור כשרות וזה בדיוק מה שצריך לעשות. את מדברת על כיבוד הורים? אבל הרי גם אמא שלך מחויבת בכבוד שמים!

הייתי כל כך מוכנה לכך, עד שאפילו התחלתי לנסח את המשפטים שאומר לבעלי בסיימה של השיחה...

אלא שנכונה לי הפתעה.

הרב, שעשה רושם של אדם מנוסה מאד בתחום בעלי תשובה והרגישות בינם לבין הוריהם החילונים, הציע להעלות את אמא שלי לשיחת ועידה.

התגמגמתי כשהקראתי לו את מספר הסולוארי שלה. קיוויתי שלא יצעק עליה... ושהיא לא תצעק עלי... לא היה בי כוח למריבות!

אלא שבשיחה הארוכה שהתמשכה על פני למעלה ממחצית השעה לא הייתה אפילו צעקה אחת.

בסבלנות, באדיבות ובכבוד גדול הוא פרש לפניי אמי נתונים, והראה לה כי באפשרותה להזמין את אותו תפריט - בכמה שקלים נוספים למנה - בכשרות

שלום

וברכה לרבני

קו ההלכה, רצייתי לשתף בזיכוי הרבים הגדול שנעשה על ידכם.

בעלי ואני זכינו לחזור בתשובה ולחסות בצל כנפי השכינה. שנינו הגענו ממשפחות חילוניות לחלוטין, ולא היה לנו כמעט שום מושגים ביהדות. עשינו דרך ארוכה, ואנו עדיין משתדלים להתחזק ולהתקרב, ללמוד ולהתקדם, ולהשתית את יסודות הבית שלנו על ערכים אמיתיים בהתאם לרצונו של הקב"ה.

לפני כחודשיים התחתן אחי. השתתפנו בחתונה, אולם נמנענו לאכול בה. כזוג ששומר כשרות לא יכולנו לעשות זאת מבלי להיכשל במאכלות אסורות. בחתונה עצמה חשבנו שאיש אינו שם לב לכך, אולם עד מהרה התברר שמשתי אחת ראתה גם ראתה - אמא שלי... היא נפגעה מכך עד עמקי נשמתה, ובו במקום הודיעה לנו כי אינה מוכנה בשום אופן שנתנהג כך גם בשבת חתן שהיא מתאמצת עבורה כל כך.

מצאנו את עצמנו בסיטואציה מעט מורכבת. המתח שטיפס ועלה גרם להרגשה לא נעימה כלל, ולבסוף התפרץ בויכוח ובמריבה.

כל הדרך הביתה ניסינו לנתח את המצב בינינו לבין עצמנו. השאלה שעמדה בפנינו היא מה עדיף - כיבוד הורים או שמירת העקרונות שלנו. בעלי

שהרגיש מאד לא בנוח מהסיפור, היה משוכנע שכבוד הורים הוא הרבה יותר חשוב, ואין ברירה אלא להתפשר על הכשרות ולאכול כמו

מחפשים ייעוץ והכוונה בשלום בית? בחינוך ילדים? נוער מתמודד? כאן המקום שלכם!

שלוחות שלום בית/נוער מתמודד של קו ההלכה

נותנות לכם ייעוץ והכוונה חנים

3030* שלוחה 2 < 1 או שלוחה 2 < 2

שלוחות ייעודיות לגברים ונשים בנפרד

בס"ד, "קו ההלכה" זוכה ומזכה את הרבים במתן מענה בתחום ההלכה על ידי תלמידי חכמים, מורי הוראה יראי שמים, ובראשם ראש קו ההלכה הגאון הרב ירון אשכנזי שליט"א. המוני בני ישראל מסתייעים על ידו ובאלפי שיחות מדי יום מועברים פסקי הלכה בכל ארבעת חלקי שולחן ערוך, ומיושבות תמיהות וספיקות.

במתן מענה לשאלות מורכבות שתלויות במצבים רגשיים. שיתוף פעולה מופלא קיים בין הרבנים והיועצים, כך שהתשובה שמקבל הפונה מכוונת לנפשו ונותנת מענה לצרכיו הנפשיים והרגשיים. זוהי, אגב, אחת הסיבות לכך שפתחנו בקו הרגש מחלקה המיועדת לנשים. בנות לא מעטות מתמודדות עם שאלות מאד לא פשוטות, וזקוקות לאישה שתתן מענה נכון ותבין את המקום שבו הן נמצאות. אחרי הכל שיחות רגשיות עמוקות מעין אלו אינו מתאים שתנהלנה הבנות עם רב. התוצאות מדברות בעד עצמן ומניחות את הדעת.

האם אפשר לשתף בשאלות המגיעות לקו הרגש?

ישנן שאלות רבות, אנקוט בשכיחות ביותר מתוכן. אל הקו הגיעו פניות לא מעטות מצד בחורים ובחורות שהתמודדו עם ביטול שידוך - לעיתים מצדם ולפעמים מן הצד השני. הסיטואציה לא פשוטה, והם עוברים טלטלה רגשית עמוקה.

כשרב מקבל פנייה בנושא כזה המענה שהוא נותן מתמקד בחיזוק באמונה מתוך הבנה שהכל מנוהל משמיים. אולם המערכת הרגשית שבה הם נתונים מחייבת מעבר לכך. לפעמים קורה שאינם מצליחים להשתחרר מהקושי, והם נכנסים לדיכאון. במקרים כאלו בידי היועצים שלנו לתת להם כלים פרקטיים דרך הטלפון, ולהקל על הכאב הכרוך בהתמודדות שלהם.

יש שאלות שמגיעות מבחורים שלא התקבלו לשיבה שאותה רצו או בנות שלא התקבלו לסמינר שאליו ביקשו להתקבל. לחזק אותם באמונה בה' זהו הא"ב - הדבר החשוב והנכון ביותר, אך יש צורך להתייחס גם למקום הרגשי שבו הם מצויים.

אלו וגם אלו מתמודדים עם הלקאה עצמית, עם הרגשה שאינם שווים. אין להם ביטחון עצמי, והם מפוחדים מהשם שלהם וממה שכולם חושבים עליהם. מטפל מקצועי יודע כיצד לתת להם כלים ועצות נכונות - לאושש את הביטחון שלהם, להחזיר להם את האמונה בעצמם ולהשיב את האור לעיניהם.

אחוז הגירושין שעלה בדורנו הוא סיבה לפניות רבות. כשפוקד את האדם משבר מן הסוג הזה הוא מחפש אוזן קשבת להדרכה, ולפעמים אדם זר שאינו מכיר את הנפשות הפועלות יכול לתת זאת באופן הטוב ביותר, לכוון ולהכיל את כאב ההתמודדות. אי אפשר להשוות בין מקרה אחד לזולתו - לא הרי גירושין על רקע של תקשורת גרועה כגירושין על רקע של ירידה רוחנית, למשל. בחסדי שמים זכינו ביועצים וביעוצות שמתמחים בתחומים שונים, והם עושים

בשנים האחרונות הוקמה ב"קו ההלכה" שלוחה חדשה שזכתה לשם "רגש לנפש" - קו הנותן מענה לשאלות רגשיות ונפשיות. יועצים מומחים ובעלי תארים, כל אחד בתחומו, מקדישים מזמנם כדי לתת מענה לעשרות פניות מדי יום בשאלות סבוכות ומורכבות. גברים מופנים ליועצים מומחים, ואילו נשים מקבלות מענה על ידי יועצות בכירות בתחומן.

ישבנו לשיחה מרתקת ונוגעת ללב עם מנהל מערך הנפש בקו ההלכה, הגאון הרב אליהו חייאבי שליט"א, שהכניסנו אל השערים הפתוחים לרווחה של "רגש לנפש". ביקשנו לגעת, בעדינות מתבקשת, בקווי החסד המתנהל בצנעה, מתוך שמירה הדוקה על צנעת הפרט, ומחולל נפלאות.

למי מיועדת שלוחת "רגש לנפש"?

לכולם. כל איש ואישה, בחור או בת, המרגישים קושי רגשי או נפשי בכל תחום מנבכי החיים מוזמנים לפנות בעת הצורך. לרשותם עומדים יועצים ויועצות במחלקות נפרדות לגברים ולנשים הפועלים במשך רוב שעות היום. השירות ניתן בחינם מתוך מטרה אחת ויחידה - לתת כלים ודרכי חיים על מנת לחיות את החיים בצורה בריאה ונכונה מתוך התעלות בעבודת ה'.

חשוב לציין, שהמענה ניתן בדיסקרטיות גמורה, כך שגם ליועצים וליועצות אין שום דרך לדעת מי הפונה. כל כוונתם היא אך ורק לעזור לנפשות בישראל.

כיצד נולדה שלוחת "רגש לנפש", ומה הקשר בינה לבין "קו ההלכה"?

מדוע בעצם קו שהוא הלכתי בכל מהותו צריך להקים קו המיועד לפתרון בעיות רגשיות?

הרב חייאבי מתחייך: שאלה מתבקשת בהחלט. לכאורה אכן קו הלכתי מטרתו לתת פסקי הלכה בדיני איסור והיתר, לענות על שאלות כשרות או להורות לאבלים מה עליהם לעשות - ובכך עוסקות מרבית הפניות לקו ההלכה.

אלא שהמציאות בשטח פקחה את עינינו להבין, כי מלבד שאלות הלכתיות מתמודד דורנו בכל כך הרבה התמודדויות קשות.

אל רבני הקו הגיעו שאלות מורכבות, דינים שחיי נפש תלויים בהם! בנושאים רבים שתלויים בגופי תורה התשובה אינה רק "מותר" או "אסור" מפי מורה הוראה - אלא הרבה יותר עמוקה ומהותית.

למעשה עוסקת שלוחת רגש לנפש

רגש לנפש
שע"י קו ההלכה

מר אמיר קוליק מיסד שיטת ״זו בכנס הנפש של קו ההלכה״

חלק מקהל רבני קו ההלכה שהשתתפו בכנס של רגש לנפש

ביותר. האמנם באמת יש לכם אפשרות לעזור לכל פנייה שהיא בכל נושא?

במהלך השנים התפתחו תחומי הייעוץ לענפים רבים. כיום יש לנו ברוך ה' יועצים ויועצות שמתמחים במגוון נושאים. כל אחד מהם מבין בתחום אחר. יש מומחים לכפייתיות, יש כאלו שהתמקדו באובדנות, ויש כאלו שמלווים בעלי תשובה בשלבים שונים בחייהם ויודעים לתת מענה נכון וממוקד.

רוב ככל הפניות מקבלות את המענה המדויק להן.

אמנם לא תמיד אפשר להסתפק בכך. לעיתים אנו מתמודדים עם שאלה מורכבת במיוחד שאותה יש להפנות לגדול בישראל. במקרים כאלו מופנית השאלה לרב ירון אשכנזי שליט"א, ראש קו ההלכה, וכן לגאונים הגדולים הרב זילברשטיין שליט"א והרב אשר ווייס שליט"א. בשאלות הנוגעות להכרעות הלכתיות אנו מתייעצים עם מרן הראשון לציון הרב יצחק יוסף שליט"א.

על מנת להגיע לרמת המקצועיות שהצבנו לעצמנו כיעד, אנו משתדלים לקיים מדי שנה יום עיון לכל היועצים. ביום זה שומעים היועצים מגוון של מרצים מומחים בנושאים שונים, בהתאם לשאלות בהן נתקלנו, וביחד אנו מלבנים את הנושא מתוך מטרה לעזור לעם ישראל במקסימום האפשרי. מעבר לכך לרשות היועצים עומדת קבוצת מייל. באפשרותם להעלות את השאלה לדיון קבוצתי, וכל אחד מן השותפים תורם את הידע שלו מניסיונו. כך המענה שיתקבל בסופו של דבר יהיה מקצועי עד מאד ויקיף את כל תחומי השאלה.

סליחה על השאלה, אך כשאני שומע את השאלות המורכבות המגיעות לפתחכם, אני מוצא את עצמי תוהה - האם באמת אפשר לטפל באמצעות שיחת טלפון? כיצד עושים זאת? האמנם שיחה אחת או שתיים יכולות להוות תחליף לסדרת פגישות עם איש מקצוע? זה נשמע לא כל כך מקצועי...

אנחנו מכנים את המפעל שלנו "עזרה ראשונה", עיקר העזרה שלנו מתמקדת בקשיים שאינם פסיכוסים, ופעמים רבות שבנים או בנות נקלעים לסיטואציות לא נעימות שבהדרכה טלפונית פעם ופעמיים חוזרים חזרה אל דרך המלך.

לא כל מקרה דורש סדרת פגישות עם מטפל. בדרך כלל רוב רובן של השיחות מסתיימות לאחר חצי שעה של מתן כלים וכו', ופעמים שלאחר שתי שיחות או שלש. השיחות הללו מרגיעות את הנפש, מכוונות, ובהחלט מועילות.

אמנם לא מן הנמנע שבמקרים מורכבים יותר, בהם יש צורך בפגישות, אנו מציעים למתקשר את האפשרות הזו. זהו בהחלט נוהל שעשינו לא אחת ולא שתיים.

אך המטרה לעולם אינה להביא את המטופל לפגישה - והדרך הראשונה המוצעת היא על ידי מענה טלפוני ממוקד.

מהי שאיפתכם כמנהלי קו הרגש?

תחושתנו היא כי בדור שלנו לצורך עבודת ה' זקוקים אנו לנפש בריאה. אדם שמחובר לעצמו בצורה הנכונה, וזוכה להכוונה טובה - יהיה יהודי טוב.

חשוב לנו, שכל בחור ובחורה, נשים וגברים, מכל המגזרים והעדות, המתמודדים עם קשיים מכל סוג, שיהיה להם אוזן קשבת על מנת לעבור את קשיי החיים בצורה בריאה וטובה.

פרופ' ישראל שטראוס מנהל מחלקת פסיכיאטריה במעיני הישועה בכנס הנפש של קו ההלכה

את עבודתם נאמנה ומצליחים לחזק את ליבותיהם של המתמודדים.

לפעמים פונים לקו בנים או בנות שנתקלים בקושי מול ההורים שלהם ומתקשים להסתדר איתם. בת הגדלה בבית שבו יש חינוך קשה עלולה להתכנס לתוך עצמה, להגיע לדיכאון, הביטחון העצמי שלה נסדק, וברוב המקרים - אין לה לאן ללכת. שיחה עם יועצת נכונה בכוחה לזקוף את קומתה ולתת לה כוח לאותה התמודדות.

יש שמבקשים עזרה בעניין רוחני שמקורו בקושי רגשי. בגלל בעיות שונות או צורת

חינוך לא נכונה הם אינם מסוגלים להתפלל או שיש להם בעיות בצניעות. במצבים כאלו הם אינם זקוקים לחיזוק בנושאים הללו - הם שמעו על כך די והותר בישיבה או בסמינר, ויכולים להרצות על העניין בעצמם... הם צריכים כלים רגשיים וכאשר ניתן המענה הרגשי הבעיה נעלמת מאליה. אחת הבעיות הקשות ביותר שצצה שוב ושוב בשיחות רבות בכל הגילאים והמגזרים היא ההתמכרות לתכנים לא ראויים. גם כאן - רב נותן מענה מסוג מסוים, אך לא לכל רב יש את הזמן ואת המקצועיות לטיפול בתחום זה, שפעמים רבות גובל בהצלת נפשות של ממש. בחסדי שמים במאגר היועצים שלנו ישנם יועצים המתמחים בתחום זה שמחוללים פלאות.

אני מבין כי אלו הן שאלות מהותיות הנוגעות לדרכי חיים וזקוקות לייעוץ מקצועי של מומחים, אך מדוע הם פונים דווקא לקו ההלכה? מפני מה לא כדאי להבדיל בין קו שבו אפשר לשמוע תשובות בהלכה לבין קו שבו מקבלים תשובות ממטפלים רגשיים?

יתכן כי במבט ראשון נראה כי מדובר בשני תחומים נפרדים, אך האמת היא שבכל סיפור שבו קיים קושי רגשי יש לכך ביטוי גם בקיום המצוות. כשהמטפל והרב עובדים בסנכרון אפשר לתת מענה כוללני ומקיף.

קח למשל קושי שהרבה בדורנו סובלים ממנו - כפייתיות, או בשמו המקצועי OCD - שאחד מן התחומים בהם הוא מתבטא הינו בתחום קיום ההלכות. כשאדם נוטל שוב ושוב את ידיו באופן כפייתי הוא זקוק לטיפול מקצועי אך לא פחות מכך לרב שיתן לו את המענה ההלכתי וירגיע את נפשו.

אירע ששאלה 'תמימה' לכאורה שעסקה בדיני לשון הרע פתחה פתח לסיפור מורכב של הוצאת שם רע ופגיעה בין אדם לחברו.

גם כאן נוכחנו לראות כי מלבד הפסק ההלכתי מה נכון לעשות באותו מקרה, יש מקום להתרחב לפן המקצועי, ולתת לשואל יכולת להתגבר על המצב שאליו נקלע, למרות הקושי והכאב שמציפים אותו.

באחת השנים הגיע לקו סיפור מורכב עד מאד. מדובר היה בבית ישראל שנפלה וחייה עם גוי במשך קרוב לשנתיים. היא הבינה את חומרת הדבר, אך לא הייתה מסוגלת לעזובו. הרב שקיבל את הפנייה ניסה לדבר אל לבה, אך ללא הועיל. היא ידעה היטב מה אומרת התורה על כך, אך לא הצליחה להוריד זאת לעולם המעשה.

בשלב זה נכנסה לתמונה אחת היועצות שלנו. באמצעות שיחות עמוקות לימדה אותה כלים הנכונים לסיטואציה שבה היא נמצאת, ובחסידי שמים הצליחה אותה בת לקום מבור התחתיות שאליו נפלה ולשוב בתשובה שלמה.

ואנשים מתקשרים? הם אינם חוששים מפני חשיפה?

הצורך בסודיות ברור ומובן בהחלט. משום כך אחד מתנאי הבסיס שהציב לעצמו קו "רגש לנפש" הוא שמירה על חיסיון גמור.

למטפלים אין שום מידע על המתקשר או המתקשרת, ואין להם דרך להגיע לכך.

אכן כבוד הרב ספר סיפורים מפעמיים

בתקופת
ביבית
המקדש

השני גזרו מלכי יוון גזירות על ישראל, ועיקר מלחמתם היתה לעקור את עם ישראל מאמונתו בבורא עולם, ולכן גזרו שאסור ללמוד תורה ולקיים מצוות מילה ושמירת שבת, וחייבו לכתוב על פתח הבית "אין לנו חלק באלוקי ישראל", ונכנסו לבית המקדש ופרצו בו פרצות וטימאו הטהרות, ומכיוון שמלחמתם היתה על הרוח לכן יצא ידי חובה החשמונאים למלחמה כדי למסור את נפשם על קדושת ה', ועשה להם ה' נס וגברו בני חשמונאי הכהנים הגדולים והרגום, והושיעו את ישראל מידם, והיה זה ביום כ"ה בכסלו, ונכנסו להיכל ולא מצאו שמן טהור להדליק המנורה שבבית המקדש, אלא פך אחד של שמן שלא היה בו להדליק אלא יום אחד בלבד, ונעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים, עד שכתשו זתים והוציאו שמן טהור. ומפני זה התקינו רבותינו שבדור ההוא שיהיו שמונה ימים אלו ימי שמחה והלל. ומדליקים בהם נרות בכל לילה משמונת הלילות לפרסם הנס ולגלותו, וימים אלו נקראים "חנוכה". (על פי משנה ברורה סימן תרע"א סעיף קטן א').

כמה נרות חייבים להדליק בכל יום

א. מכיון שהנס אירע בנרות, תיקנו להדליק נרות בכל לילה כדי להזכיר הנס, מצות הדלקת נרות בחנוכה, מעיקר הדין מספיק להדליק נר אחד כל יום, וראוי להדליק כפי מספר הימים, דהיינו ביום הראשון ידליק נר אחד, ביום השני ידליק שניים, וכן הלאה. (שלחן ערוך (סימן תרע"א סעיף ב').

ב. מי שמצבו הכלכלי קשה, יכול להדליק את הנר הראשון בשמן זית, ואת שאר נרות ההידור בשמן זול יותר (כף החיים סימן תרע"ג סעיף קטן י"ד). אבל לא ידליק חלק הנרות בשמן וחלק בשעווה משנה ברורה (סימן תרע"ג).

ג. אם מסתפק אם הדליק נרות חנוכה, אינו צריך לשוב ולהדליק. (חזון עובדיה עמוד כ' בהערות).

ד. אחר שהדליק בעל הבית את הנר הראשון, מותר לתת לאחד מבניו הקטנים שהגיעו לגיל 6 ומעלה להדליק נרות ההידור, כדי לחנכו במצוות. ואת נר השמש יכול לתת גם לבנו הקטן מגיל 6. (חזון עובדיה עמוד כ"א בהערות).

מקום הדלקת הנרות

א. מצוה להניח נרות החנוכה סמוך לפתח מצד שמאל, כדי שתהיה המזוזה מימין ונרות החנוכה משמאל, וכשהוא נכנס ויוצא הרי הוא מוקף במצוות. ובפרט אם לובש ציצית זוכה שעליו נאמר "זה החוט המשולש לא במהרה ינתק". שאילתות דרב אחאי גאון (פרשת וישלח סימן כ"ו). ובזמנינו שרובם דרים בבנייני קומות, ואין כל כך פירסום הנס אם ידליק בפתח ביתו, מדליק בחלון ביתו הפונה לרשות הרבים. כך היא שיטת רש"י וכן פסק בחזון עובדיה.

ב. מצוה מן המובחר להניח את הנרות בתוך עשרה טפחים (80 ס"מ) מקרקע הדירה, ואם הניח למעלה מעשרה טפחים יצא ידי חובה, והטעם שיש להניחה בגובה כל כך נמוך כותב המשנה ברורה (סימן תרע"א סעיף קטן כ"ז) שבאופן זה יש פרסום הנס, משום שדבר העשוי לאור אין דרך להניחה כל כך נמוך.

ג. אנשים שגרים בבניין רב קומות באופן שאם ידליקו את החנוכה בחלון יהיה זה למעלה מעשרים אמה (בערך 10 מטר מקרקע הרחוב), אם אין בניינים ממול החלון, עדיף שידליק בתוך הבית שיהיה פרסום הנס לבני המשפחה הנמצאים בבית, מכיון שאם ידליק בחלון אין בזה היכר כל כך לבני רשות הרבים ואין העין שולטת בזה. פרי חדש (סימן תרע"א סעיף ו'). ואם יש בניינים ממול שרואים את החנוכה מותר להדליק בחלון שהרי יש פרסום הנס לאלו הדברים ממול (שלחן ערוך סימן תרע"א סעיף ו' והגרש, וזו אויערברך).

זמן הדלקת נרות חנוכה

א. כיון שהגיע זמן הדלקת נרות אסור להתעסק בדברים אחרים, ואפי' אם התחיל צריך להפסיק באמצע. (משנה ברורה סימן תרע"ב סעיף קטן י').

ב. זמן הדלקת נרות חנוכה, למנהג האשכנזים נוהגים להדליק נרות בשקיעת החמה (בסביבות השעה 16.40), ומנהג הספרדים מדליקים בצאת הכוכבים (בסביבות השעה 17.00).

ג. צריך לתת שמן בנרות שיעור שהנרות ידלקו לפחות עד חצי שעה אחר צאת הכוכבים (כלומר לפחות עד 17.35). (שלחן ערוך סימן תרע"ב סעיף ב'). ואם לא היה מספיק שמן, אפי' אם אחר שבירך והדליק, הוסיף שמן, לא יצא ידי חובה ידי חובה וצריך לכבות ולברך ולהדליק שוב. (שלחן ערוך סימן תרע"א סעיף ב'). ומשום ספק ברכות להקל לא יברך. חזון עובדיה (חנוכה עמ' קי"ב).

ד. בני ספרד נוהגים להתפלל ערבית בשקיעה, כדי להספיק את הדלקת הנרות בצאת הכוכבים, ואומרים קריאת שמע שוב אחר התפילה. (שו"ת תפילה למשה חלק ב' סימן מח).

ה. מי שלא הדליק בתחילת הלילה והגיע לביתו בשעה מאוחרת, וכל בני הבית כבר נרדמו, אם יכול להעיר אחד או שניים מבני הבית שישמעו ממנו ברכת הדליק נר חנוכה, הנה מה טוב, ואם לאו, ידליק נר חנוכה בלי משתתפים נוספים ויכול גם לברך. (חזון עובדיה עמוד ס"ד).

ו. לאחר שעבר חצי שעה מהדלקת הנרות יכול לכבות את הנרות. (משנה ברורה סימן תרע"ב סעיף קטן ז').

באיזה כלי, שמן, ופתילה ראוי להדליק

א. מצוה מן המובחר להדליק בחנוכיית כסף, ואף שמניח בתוך החנוכה כוסיות זכוכית, אין מוריד את מעלת הכלי ונחשב כהדלקה בכסף ולא בזכוכית, ובפרט אם אותם הכוסיות אינם יכולים לעמוד בפני עצמם, כי אין להם תחתית מרובעת, שבאופן זה בודאי בטילים לחנוכיית הכסף. שו"ת שבט הלוי (חלק ח' סימן קנז) ושו"ת שבט הקהתי (חלק ג' סימן ר"א).

ב. כל השמנים והפתילות כשרים להדלקת נרות חנוכה, ומ"מ מצוה מן המובחר להדליק בשמן זית. (רמ"א בשלחן ערוך סימן תרע"ג סעיף א').

ג. שמן זית קרוש כשר לכתחילה להדלקת נרות חנוכה, ויש בו את מעלת המהדרין ועדיף מנר שעווה. שו"ת שבט הלוי (חלק ט' סימן קמג).

ד. המדליק באור החשמל אינו יוצא ידי חובה, ולכן אם מדלקים בבית הכנסת חנוכה חשמלית, אין לברך עליה, אלא ידליק בלא ברכה. (כף החיים סימן תרע"ג סעיף קטן י"ט).

ה. מצוה מן המובחר לעשות הפתילה מצמר גפן. (חיי אדם כלל קנד סימן ח').

ו. "פתיל צף" כשר לכתחילה לנר חנוכה. (שו"ת שבט הלוי חלק ח' סימן קנ"ז).

סדר הברכות וההדלקה

א. המדליק בלילה הראשון מברך שלש ברכות: "להדליק נר חנוכה" ו"שעשה ניסים לאבותינו", ו"שהחיינו". (שלחן ערוך סימן תרע"ו).

ב. יכוין היטב בברכת הדלקת הנרות לאומרה מתוך שמחה, לכבוד המלאכים קדישין הבאים לבית בשביל מצוה זו. (ספר קו הישר פרק צו).

ג. אם לא בירך שהחיינו בלילה הראשון מברך מתי שיזכור בשעת הדלקת נרות עד סוף החנוכה. (שלחן ערוך סימן תרע"ו סעי' א').

ד. מנהג הספרדים לברך "להדליק נר חנוכה", ומנהג האשכנזים "להדליק נר של חנוכה". (שלחן ערוך שם סעיף א').

ה. מלילה שני ואילך מברך שתי ברכות: להדליק נר חנוכה, ושעשה ניסים בלבד. (שלחן ערוך שם סעיף ב').

ו. אחר ההדלקה אומר "הנרות הללו אנו מדליקין וכיו" ויש בו ל"ו תיבות כנגד מספר נרות החנוכה. (שלחן ערוך שם סעיף ד').

ז. סדר ההדלקה: בלילה הראשון מתחיל להדליק את הנר הקיצוני מימין, ובליל ב' כשיוסיף נר אחד סמוך לו מברך על הנר החדש וידליק משמאל לימין, וכך ממשיך והולך כל לילה, שמברך על הנר החדש שמצד שמאל, ולאחר מכן פונה לימין. (שלחן ערוך שם סעי' ה' ושער הכוונות דף ק"ח עמוד ג').

ח. בספר זכירה (זכירת מנחם עמוד תקע"ח) כתב שסגולה בחנוכה כל לילה ולילה כשידליק הנרות יאמר שבעה פעמים "ויהי נועם ה' אלוקינו

עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו", וזו סגולה לשמירה לכל השנה.

שאסור להשתמש לאור הנרות

- א. אין להשתמש לאור הנרות בין בשבת בין בחול, ואפי' ללמוד לאורה אסור. (שלחן ערוך סימן תרע"ג סעיף א').
- ב. אם יש חושך בחדר והחנוכיה דולקת מותר להלך לאור הנרות ואינו מחוייב לעצום עיניו, ואין זה נקרא ששתמש לאור הנרות רק כאשר עושה מלאכה ממש לאור הנרות. (כף החיים סימן תרע"ג סעיף קטן ל').
- ג. כדי שלא ישתמש בנרות החנוכה, נהגו להוסיף שמש, שאם ישתמש לאור הנרות, יהיה זה לאור השמש, וצריך לעשות היכר לשמש, או שיניחנו גבוה משאר הנרות, או שירחיק אותו מעט משאר נרות (שלחן ערוך סימן תרע"ג סעיף א'), ואף בזמנינו שיש את אור החשמל בכל זאת יש עניין להוסיף ולהדליק נר נוסף לשמש ויש בזה רמזים עמוקים. (מדבר קדמות סוף מערכת ח').

הפטורים מהדלקת נרות חנוכה

- א. מי שאין לו בית פטור מהדלקת נרות חנוכה, ולכן אדם שהוא מחוסר בית אינו מדליק נרות חנוכה. (טורי זהב סימן תרע"ז סעיף קטן ב').
- ב. חיילים הנמצאים בבסיס ואין נרות דולקים בבסיס, יכולים להדליק נרות בברכה, ואפי' אם מדליקים עליהם בביתם יש להם מצוה להדליק נרות בברכה. ואם נמצאים בשדה, אינם מדליקים נרות חנוכה. (חזון עובדיה עמוד קנו).
- ג. חייל שהוריו אינם מדליקים נרות חנוכה ונמצא בשטח, יכול להדליק נרות בלא ברכה. (שם).
- ד. הנוסע במטוס פטור לגמרי מהדלקת נרות חנוכה, משום שבאותו הרגע אין לו בית, וכן היושב בספינה פטור מהדלקת נרות. (הג"ר בן ציון אבא שאול זצ"ל בקובץ זכרון יהודה עמוד קח).

הדלקת נרות בבית הכנסת או במסיבות

- א. מברכים ומדליקים נרות חנוכה קודם תפילת ערבית בבית הכנסת לפרסם הנס. (שלחן ערוך סימן תרע"א סעיף ז).
- ב. נוהגים שהשליח ציבור או הרב של בית הכנסת, מדליק בבית הכנסת את נרות החנוכה, ויש נוהגים שהשמש מדליק, שו"ת מהר"ם מינץ (סימן מג).
- ג. כאשר יוצאים מבית הכנסת וסוגרים את בית הכנסת ואין מי שנשאר ללמוד או שיבא ללמוד בתוך החצי שעה, מותר לכבות את הנרות. (חזון עובדיה עמ' מו בהערות, ובשבט הלוי חלק ח' סימן קנ"ו).
- ד. מסיבות הנערכות באולמות בלילי חנוכה, שמשמיעים בהם דברי תורה, נוהגים להדליק נרות חנוכה עם הברכות, ויש להם על מה שיסמוכו, וראוי להתפלל שם תפילת ערבית בציבור לאחר ההדלקה. (חזון עובדיה עמוד מ"ז)
- ה. מקום עבודה שיש בו חדר שמתפללים בו בקביעות מנחה וערבית, מדליקים נרות קודם ערבית בברכה. הגר"ח קנייבסקי (תורת המועדים אות ו').
- ו. מניחים את המנורה מימין להיכל, זכר למנורה בבית המקדש שהיתה בדרום המקדש דהיינו בצד ימין לקודש הקודשים. (שלחן ערוך סימן תרע"א סעיף ז).
- ז. שליח ציבור שהדליק נר חנוכה בלילה הראשון של חנוכה בבית הכנסת, ובירך שהחיינו, חוזר ומברך שוב בביתו את כל שלשת הברכות כולל שהחיינו, אלא אם כן הוא דר לבדו בביתו שבמקרה זה יברך ברכת להדליק נר חנוכה בלבד. שו"ת זרע אמת (חלק א' סי' צו).

דינים הנוגעים לערב שבת חנוכה

בערב שבת מה קודם למה, האם נרות שבת מדליקים קודם או נרות חנוכה?

ראוי להדליק קודם נרות חנוכה ואחר כך תדליק האשה נרות שבת, ויש בזה גם טעם על פי הסוד להקדים את נרות החנוכה לנרות שבת. שלחן ערוך (סימן תרע"ט) וכן איש חי (פרשת וישב הלכות חנוכה אות כ'). ואם לא נשאר זמן מרווח עד כניסת השבת, יכולה האשה להדליק נרות שבת מיד לאחר שהדליק הבעל נר אחד, ואינה צריכה להמתין עד שיסיים להדליק את כל הנרות. חזון עובדיה (חנוכה עמוד קע"ד) ואור לציון (חלק ד' פרק מ"ג תשובה ז').

אם האשה קדמה והדליקה נרות שבת, האם יכול הבעל להדליק נרות חנוכה, ומה הדין כאשר האשה נמצאת לבדה בבית והקדימה נרות שבת האם יכולה להדליק כעת נרות חנוכה?

אם האיש נמצא בבית יכול להדליק נרות חנוכה, משום שהאיש אינו מקבל את השבת בהדלקת הנרות של האשה, ונמצא שאצלו עדיין יום חול. אליה רבה (סימן תרע"ט סעיף קטן ב') שלחן ערוך הרב (סימן רס"ג סעיף ז') וכן איש חי (שנה שניה פרשת נח אות ח').

ואם האשה נמצאת לבדה, לדעת הספרדים יכולה האשה להדליק נרות חנוכה, כי גם האשה אינה מקבלת שבת בהדלקת נרות חנוכה. חזון עובדיה (חנוכה עמוד קע"ו). אמנם לדעת האשכנזים שהאשה מקבלת שבת בהדלקת הנרות אינה יכולה כעת להדליק נרות חנוכה, רק אם עשתה תנאי קודם הדלקת נרות שבת שאינה מקבלת את השבת, יכולה להדליק נרות חנוכה. (רמ"א סימן רס"ג סעיף י', ועי' ט"ז סימן תרע"ט). אמנם יכולה לומר לאדם אחר שידליק בעבורה את הנרות ללא ברכה. (על פי שלחן ערוך סימן רס"ג סעיף י"ז).

הדליק נרות חנוכה וקיבל שבת ולאחר מכן כבו הנרות, מה יכול לעשות?

יכול לומר לחבירו שעדיין לא קיבל שבת שידליק בעבורו את הנרות. (שלחן ערוך הנ"ל).

נוהגים בערב שבת זה להתפלל מנחה מוקדם, אם אין מניין מנחה בשעה מוקדמת, האם יתפלל יחיד או שידליק נרות חנוכה וילך להתפלל מנחה כרגיל סמוך לשבת?

אם מוצא מניין להתפלל בציבור עדיף להקדים את התפילה, אבל אם אינו מוצא מניין, עדיף להדליק נרות בבית ולהתפלל מנחה בציבור לאחר מכן. חזון עובדיה (עמוד קע"ט) וכן פסק מרן הרב אלישיב זצ"ל (באר ישראל עמוד מ"ד).

מתי הזמן הראוי להדלקת נרות חנוכה בערב שבת זו?

הטוב ביותר להתחיל ולהדליק נרות חנוכה כעשרים דקות לפני השקיעה, כדי שיסיים את ההדלקה כרבע שעה לפני השקיעה ומיד לאחר מכן תדליק האישה נרות שבת. (אור לציון חלק ד' פרק מ"ג תשובה ז').

זוג ההולכים להתארח אצל הוריהם וזרים בקרבת מקום, האם יכולים להדליק נרות חנוכה בביתם לפני שיוצאים להתארח?

אם הם מדליקים את החנוכיה לכיוון רשות הרבים, דהיינו שהעוברים ושבים רואים את הנרות שהדליקו, יכולים להדליק בברכה, מכיון שיש בזה פרסום הנס ונמצאים בביתם שהוא החיוב. אבל אם מדליקים בתוך ביתם באופן שאין פרסום הנס לעוברים ושבים, אינם יכולים להדליק ב ב י ת ם , אלא יצאו יד י חובה בהדלקת נ ר ו ת החנוכה ש ל ה הורים. ש ו ן ת ב ר י ת א ב ר ה ם (חלק א' סימן כ"ב).

משלוחת הדיינים של קו ההלכה

(שלוחה < 3)

הרה"ג הרב יונתן שושן שליט"א, אב"ד חוקת משפט

שש... ביטול תורה!

בחול המועד סוכות הגיע ר' נחום לבל לשיעור תורה בירושלים של אחד מגדולי ראשי הישיבות הגאון ר' צבי פרצוביץ שליט"א, לשם באו אנשים רבים ומרוב העומס הרב לא היה מקום לחנות בכל האזור, הנגרם מכך הוא שאנשים רבים העמידו את רכביהם על המדרכות וכדו', באמצע השיעור הבחין אחד האברכים מהחלון שישנם שני פקחים בפנית הרחוב בדרכם לאזור, וכאשר הוא בא לצעוק לכולם 'פקחים למטה' התעוררה שאלה בליבו, האם מותר לו לעשות כן ולגרומם לביטול תורה המוני כשכולם ירדו למטה ויזיזו את רכבם [ניתן שאף לא יוכלו לחזור לשיעור מאחר ולא יהיה להם היכן לחנות] וכן שיכול לבא הדבר לידי פגיעה בכבודו של ראש הישיבה, או שאדברבה חובה עליו לעשות כן בכדי שלא להפסידם ממון, ובאנו לדון איך היה צריך לנהוג ר' נחום במקרה זה?

תשובה:

יש חיוב השבת אבידה בכה"ג כמו שלו עצמו היה מותר לצאת באמצע השיעור אם רכבו היה על המדרכה, ואין כאן ביטול תורה במקום הפסד ממון, ואף הרב עצמו מחויב בזה, אלא שמכל מקום ראוי לעשות כן באופן שלא יגרם ביזיונות לראש הישיבה.

ואע"פ שאין חיוב השבת אבידה במקום הפסד או במקום איסור כמבואר בגמ' בבא מציעא (דף עב.) ונפסק בחי"מ סימן רס"ה סעיף א, מ"מ יסד החתם סופר (או"ח סימן פ"ב) שכל מה שאדם יכול לעשות באבידת עצמו חייב לעשות באבידת חברו, כגון המוצא מציאה שהיא מוקצה אסור ליטלה בשבת ופור בה מהשבת אבידה, היות וגם אם ימצא את מציאת עצמו בשבת, היה אסור לו ליטלה משום מוקצה, אך דבר שהוא עצמו היה מותר בו כשמוצא את אבדתו כך צריך לנהוג בשל חברו. ולכן בנידון דידן כיוון שאם היה נאבד ממון לאדם ששומע את השיעור היה מותר לו לצאת באמצע הלימוד להציל את ממון, ולא היינו אומרים לו 'ביטול תורה', אי"כ הרי שצריך לעשות כן גם על מציאת חברו.

הבית לברך כשהפועל עושה המעקה, ולדינא סביל (עי' בזה בהלי"ע שם), וגם משום מצוה בו יותר מבשלוחו, יאמר לפועל שיניח לו את ההכאה האחרונה שיעשנה בעה"ב בעצמו.

לסיכום: בשני המקרים יש להשלים המעקה עד מטר ואת הפעולה האחרונה יעשה בעל הבית בידו. ז"ל הבן איש חי (שם): "וקודם הברכה יאמר לשם יחוד קוב"ה ושכינתיה וכו', ויהי נעם וכו', ואח"כ יברך אשר קדשנו במצותיו וצונו לעשות מעקה". וישלים עשייתו.

לבישול. ועל כן יש להקל בזה, וכ"כ כמה מפוסקי דורינו, בפרט שמדובר במשפחה שזה המאכל העיקרי שלהם בסעודת השבת. [ויש גם לצרף לסניף את שיטת הגר"צ זצ"ל דאין בחשמל בישולי גוים].

האם מותר לקנות מאפים ממכונות חשמליות?

מצוי היום מכונות אוטומטיות חדשות לממכר מזון, ישנה אפשרות לקניית מאפה כגון פיצה וכדו', אך המאפה אינו אפוי כלל וע"י הכנסת מטבעות ובחירתו, המאפה נאפה באותו הרגע וכך טעמו טרי ומשובח. מותר לקנות ממכונות אלו למרות שיש חשש שמא אחד הקונים הקודמים היה גוי [כמו שמצוי בבתי חולים] ולכאורה תבנית האפיה של מכונה זו נאסרה מדין כלי שבלע טעם של פת גוים. שהרי מ"מ יש כאן ס"ס להקל, שמא הלכה כמ"ד דא"צ להכשיר הכלים בבישולי גוים, ושמא כמ"ד דבבית ישראל אין בישולי גוים, ובפרט שאינו יכול להכשיר הכלי, ועוד דסתם כלים אינם בני יומם, ומסתבר מעל הכל שמאפים אלו אינם חיים לגמרי, אלא אפויים 'כבן דורסא' לכל הפחות ורק גמר האפיה נעשה במכונה, ובאופן זה יש להקל לקנות ממכונות אלו.

מה עושים עם הג'חונן?

שלום לכבוד הרב, בערב שבת סמוך לבין השמשות קפץ החשמל בביתי. לאחר שאלת רב, קראתי לעובדת הזרה המתגוררת בבניין שתרים את הכפתור הראשי, למחרת בבוקר נזכרתי שהנחתי בכניסת השבת על הפלטה ג'חונן שאינו אפוי כלל, אי"כ הרי שנאפה ע"י מעשה הגוייה, האם מותר הג'חונן באכילה.

ראשית, יש לדון האם מאכל זה מוגדר כפת או תבשיל, שהרי בפת גוים כתב הפרמ"ג [ס' קיב משב"ז סק"ג] שהוא חמור יותר מבישולי גוים ואפילו אינו עולה על שולחן מלכים' אסור. ולדינא, הדבר תלוי באופן הכנתו, אם אפאו בתבנית שאינה מכוסה, דינו כפת, אלא שבדרך כלל נאפה בתבנית מכוסה ומתבשל באדים של עצמו, ובאופן זה נחלקו הפוסקים האם חשובה הפת הזו כאפיה או תבשיל, ובילק"ו ברכות החדש [כרך א' עמ' תרח] פסק שנחשב לבישול, וא"כ בנידון שלנו שהיה מכוסה יש לדון בו משום בישולי גוים.

אך אם אנו נדון את הג'חונן כתבשיל יש לנו לדון האם ג'חונן עולה על שולחן מלכים או לא, והיות וע"פ המציאות בימינו, בבתי מלון רבים מגישים ג'חונן באחת מסעודות השבת, ולכן יש להחשיבו כעולה על שולחן מלכים. וא"כ אולי היה מקום לאסור את הג'חונן.

אולם יש לומר, שאף שהגוייה היא זו שבישלה את הג'חונן בעקפיפו, מכל מקום לא היתה כוונתה אלא לבשל דווקא, אלא באופן כללי להרים את כל החשמל, ודומה הדבר למש"כ השו"ע [סי' קיג ס"ה] שכל שלא נתכוין הגוי לבשל אין בזה משום בישולי גוים.

אלא שיש לפקפק בסברא זו, משום שגוייה יודעת שבשעה זו נמצאים בבתי ישראל מאכלי השבת על הפלטה, יש לחוש שנתכוונה גם לצורך התבשילים, וכמ"ש כעין זה הט"ז [שם סק"ה], אך למעשה נראה שהב"י מקל אף בזה מדין ספק דרבנן לקולא, ועוד שברוב הבתים מאכלי השבת מבושלים לגמרי ולא נתכוונה אלא לחימום ולא

השאלות של קו ההלכה

הרה"ג גמליאל יצחקוב שליט"א, ראש כולל תורת חיים ת"א

איך עושים מעקה לגג?

שלום לרב, יש לנו מרפסת בביתנו מעל דירת השכן, ויש לה מעקה בגובה 70 ס"מ. האם זה מספיק או שצריך להגביה יותר כדי להבטיח שאדם לא ייפול מהמעקה הזה?

תשובה: ישנה מצות עשה מן התורה (דברים כב, ח): כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך, וכן מצות לא תעשה: ולא תשים דמים בביתך כי יפול הנופל ממנו, שהיא מצות לא תעשה 'להרחיק הסכנות'. וכתב הרמב"ם (הלכות רוצח יא, ג): "גובה המעקה אין פחות מעשרה טפחים כדי שלא יפול ממנו הנופל, וצריך להיות המחיצה חזקה כדי ישועה האדם עליה ולא תפול". וכן נפסק בש"ע (ח"מ תכז, ה).

ונמצא אי"כ שבאופן שהמעקה הוא רק 70 ס"מ הרי הוא פחות מעשרה טפחים גם לשיעור הגר"ח נאה, ואינם מקיימים בזה עדיין מצות מעקה. וצריכין להגביה לפחות עד 80 ס"מ, ולכתחילה יש לעשותו בגובה כמטר אחד כשיעור החזו"א. וכמ"ש בהליכות עולם (ח"ז עמ' קעט), שמהיות טוב נכון לחוש בדון מעקה לסברת החזו"א שהאמה 58 ס"מ, משום דחמירא סכנתא מאיסורא.

עשינו הרחבה ובסופה מרפסת שמש, והזמנו פועלים לעשות את המעקה, האם צריכים לברך על עשיית המעקה?

יש לברך על המעקה כמו שכתב

